

הרב לוי יצחק ראזענפעלד

ברוקלין ניו יארק י"ז

הליכות בקודש ותולדות הרה"ק רבי שרגא פייביש מהיבניב זי"ע

מגדולי תלמידי הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע

ומעיין יוצא

בבית מדרשו של הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע ישבו חברי קדישא של קדושים וטהורים בעלי^{אור החיים} רוח הקודש^א, אשר אחרי פטירתו נפוצו למקומות משכנותיהם, והפיצו אור התורה וחסידות בתוככי מדינת פולין.

במזרח גאליצא התגוררו רבים מתלמידי הרבי מלובלין זי"ע^ב, מביניהם בלטה דמותם של הני תרי צדיקים^ב, שניהגו עדה של חסידים עוד בחיי רבם הרבי מלובלין זי"ע, בעיר לוביטש היה מקום משכנו של הרה"ק רבי אביש'ל זי"ע^ג, ובעיר היבניב היה מקום משכנו של הרה"ק רבי פייביש זי"ע, והפיצו שמה אור תורה וחסידות.

באשר השיא הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע את בנו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע בעיר ראווא^ד, שנמצאת בגלילות אלו, פקד עליו אביו: "רו זאלסט זיך חבר'ן מיט דיע צוויי יודען"!! [= תתרועע עם שני יהודים אלו].

א. הרה"ק רבי יוסף מניישטאט זצ"ל (הנקרא "דער גוטער איד", בנו של המאור ושמשי) שנחשב עוד מתלמידי החוזה, אמר שאצל הרבי מלובלין זי"ע היו ארבע מאות אנשים כפריים (דארפסלייט) בעלי רוה"ק, (נפלאות הרבי אות קמ"ט, בשם הג"ר אברהם סג"ל איטינגא בשמו).

ב. עוד תלמידי הרבי מלובלין ותלמידיהם התגוררו בגלילות אלו בחיי הרבי מלובלין, והגודעים לנו הם: הרה"ק רבי יוסף יארטשובער זי"ע, שגר אז ליד חותנו בסטאר-דזיקוב הסמוך לנאראל, הרה"ק רבי יעקב מנאראל זי"ע (שנפטר בשנת תקע"ד, בהיותו בן ל"ו שנה), הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, שגר אז ליד חמיו בראווא, הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע (העילוי מראווא), שהיה אז אברך צעיר לימים בעיר מולדתו ומקום חמיו בראווא (והיה שם בצוותא עם ידידו וריעו הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, שנשא את קרובתו), הרה"ק רבי זכריה מראווא זי"ע, הרה"ק רבי יצחק משה עזריאל ליכט-מייזליש זי"ע שהיה אבד"ק בעלזיץ בעת ההוא (והחל לנהוג באדמור"ת בשנת תקע"ה אחר פטירת רבו), וכנראה גם השר שלום מבעלזא זי"ע (שידענו שבשנת תקע"ז כבר היה שם בבעלזא).

ג. בספר 'תכין לבם' (עמ' פז) מפי הגדה"ח ר' שלום בראנדער זצ"ל ר"י בעלזא.

ד. מזקני וגדולי תלמידי הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, נולד בסביבות שנת ת"ק, ונפטר ביום י"ג סיון תקע"ב לפ"ק ומנו"כ בלוביטש, כתבנו אודותיו בקובצים הקודמים (קובצים ה-ו).

ה. עיר לוביטש היא סמוכה לראווא ונמצאת בין טאמאשוב וראווא, ועיר היבניב היא סמוכה לבעלזא, ונמצאת בין בעלזא וראווא.

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע נולד בערך בשנת תק"ן, נשא את בתו של הרבני התורני ר' יחיאל איכל מראווא ז"ל (אחי אביו של הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, ושניהם היו בני הגביר האדיר ר'

שמו הקדוש של הרה"ק רבי פייביש זי"ע יצא למרחקים בגדולת חסידותו וקדושתו, ורבים נהרו לבית מדרשו שבק"ק היבניב להתחמם לאורו, בעיירות שבמרחבי מזרח גאליציה היו קבוצות שלימות מחסידי היבניב, שהיו רגילים להסתופף בצילו בשבתות השנה ובמועדי קודש.

דוגמא לדבר מצינו, שבראשית תקופת ישיבת הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע על כס הרבנות דק"ק בעלזא, היה נחבא אל הכלים ולא ניהג עדיין עדת חסידים, רק כיהן כרב העיירה. ומרבית החסידים שהתגוררו בעיר בעלזא, הסתופפו בצל רבינו שהתגורר בהיבניב הסמוכה, והיו מכונים בשם 'חסידי היבניב'.

20/08/2018 08:10

שלום הלוי ראזענפעלד הנקרא בפי כל ה"גראף מראווא" וישב שם על שולחן חותנו בראווא. בעת ההיא ישב שם ג"כ הגאון ר' שלמה קלוגער זצ"ל על שולחן חותנו בראווא, מעת חתונתו שהיה בשנת תקס"א-ב עד שנתקבל לאבדק"ק קיליקוב (הסמוכה לראווא) בשנת תקס"ט-ע, (שהה בראווא עוד הפעם שנה ומחצה משנת תקע"ו, כשהיה על הדרך לישיב על כסא הרבנות דק"ק יוזעפוף), במשך תקופה הנזכר ישב בביהמ"ד בראווא, והגה בתורת ד' למשך י"ח שעות במעל"ע, כל ששת ימי המעשה עם גיסיו הגאונים (הגאון ר' צבי הירש חריף זצ"ל בעל טיב גיטין, והגאון ר' מרדכי מארדיש וויינרעב זצ"ל אבד"ק גראבאוויץ ואונגוואר, חותנו השלישי של הרה"ק בעל דעת קדושים מבוטשאטש זי"ע), גם הרביץ שם תורה ולמד עם תלמידים שיעורין תמידין, ואחד מתלמידיו שם היה הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע (ראה בס' תולדות שלמה עמ' יח, הערה יג). גם גיסו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, הוא הגאון רבי אברהם יעקב הורושובסקי זצ"ל אבד"ק יוזעפאף, היבניב, ודראהביטש, ישב שם על שולחן חותנם, ובו בזמן ישבו ולמדו שם בצוותא חדא, הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע ודורה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע.

תקופה קצרה אחר זה, נתייסדה בראווא ביהמ"ד של חסידים, ולימים נקרא ה"אלטע קלויז", שם עוד התפלל הרה"ק מראפשיץ זי"ע, השר שלום מבעלזא זי"ע והרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, ואח"כ ברבות השנים נתהפך הקלויז לשמש בתור "בעלזער קלויז" (עתיקות, גליון א עמ' מב).

בס' תולדות שלמה (עמ' י"ח) מביא נכדו של הגאון ר' שלמה קלוגער זצ"ל שזקנו עוד בימי בחירתו היה לו תשוקה נפלאה להכיר את גדולי הדור אשר היו בימיו ולפלפל עמם בד"ת פא"פ, ועלתה בידו להכירם, והתשוקה הלז הבשילו אשכולותיה ביתר שאת ויתר עז בהיותו בק"ק ראווא. ובס' נפלאות הרבי (אות קנ"ג) מובא, שסיפר הגאון ר' אברהם בנימין קלוגער זצ"ל שאביו הגאון ר' שלמה קלוגער זצ"ל היה נוסע בבחרותו וגם איזה שנים אחר חתונתו להרבי מלובלין זי"ע, והיו נותנים לו אנשים הרבה ממיודעיו וממשפחתו (כמו גיסו הגאון ר' מרדכי מארדיש זצ"ל הנ"ל) פתקאות עם פדיון נפש להרבי מלובלין זי"ע, פעם עוד בבחרותו אמר לו הרבי מלובלין: מה חפצך בעד טרחך, השיב רבי שלמה קלוגער: שאלתי ובקשתי לשמוע פשעטיל טוב מהרבי, והיה זה שכרי, ואמר הרבי מלובלין: הלא הבחור צדק מאד, ונטל ידיו ואמר לשם יחוד ואמר לו פשעטיל, אחר כך הלך ללותו, ואמר הרבי מלובלין לחסידיו, כי זה הבחור יהיה גדול בישראל, עיי"ש באריכות. בשנת תקע"ד נסתלק הרה"ק רבי יעקב מנאראל זי"ע, והגאון ר' שלמה קלוגער זצ"ל נשא עליו מספר מור, (נדפס בספרו עין דמעה חלק ו', גם יש ממנו הספר על הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע), מזה נראה שהגאון ר' שלמה קלוגער זצ"ל היה לו קשרי ידידות עם כמה תלמידי הרבי מלובלין בגלילות אלו, וכנראה נסע עמם להרבי מלובלין זי"ע.

ו. בספר 'תכין לבם' (עמ' פז-פח) מפי הגה"ח ר' שלום בראנדער זצ"ל.

ז. ראה בס' צדקת הצדיקים (שנדפס מחדש מכת"י ישן שנכתב לערך בשנת תר"נ), עמ' לא-לב, המתאר ראשית התגלות הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, וכותב שם בתו"ד: "מדי היותו [= השר שלום]

[מקור]

כן היה רבינו נחשב בין גדולי מאורי הדור גודרי גדר ועומדים בפרץ, כמו שמצינו שמופיע התימתו על כרוז בענין בדיקת הריאה שיצא בשנת תקע"ו, יחד עם גדולי גאוני וצדיקי דורו.¹

פרקי תולדותיו של האי צדיקא קדישא, היו מפוזרים עד הגה בכמה ספרים חדשים וגם ישנים, ובסייעתא דשמיא קבצנום לפונדק אחד, כדי להעלות נר זכרון להאי קדוש ד'².

אלה תולדות

הרה"ק רבי שרגא פייביש מהיבניב זי"ע נולד בסביבות שנת תק"י לפ"ק, היה חד מגדולי חברי קדישא תלמידי הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, אור תורתו וקדושתו הופיע מתוככי ק"ק היבניב³ אשר היא במזרח גאליציה.

בבסא הוראה בק' בעלזא, בראשית היה מתנהג א"ע שלא כדרך הצדיקים אשר ממי הריב"ש הם שותים, רק כדרך הרבנים אשר לא טעמו טעם הזה מימיהם, רק בהסתר היה לבו כלב כל הצדיקים האלה... ועיר בעלזא היתה עיר מלאה מחסידי הובניב, כי הובניב הוא שתי פרסאות מבעלזא, והיה דרכם כי בערב ראש השנה היו נוסעים כל החסידים להובניב, לא נשאר אף אדם אחד בבעלזא מהחסידיים...".

ח. הכרוז במלואו יפורסם בעז"ה בקובץ הבא. הישועות יעקב כותב אודות חחותמים על כרוז זה: 'עשה תקנות הציבור מכל חכמי זמנינו ואני הקטן עמהם', הגאון ר' שלמה קלוגער זצ"ל כותב: 'ואסף איש טהור הסכמות וחתימות מגאוני קמאי שבימיו', הגאון ר' יוסף שאול נאטונזאהן זצ"ל כותב: 'חכם אחד קבץ חתימות גאוני הדור המפורסמים וצדיקי וחסידי הדור אשר היו לפנינו, וכן כותב המקבץ החתימות ומו"ל: 'אספתי חתימות מרבני גאוני ארץ גודרי גדר ועומדי בפרץ, מזה יוצא שרבינו נמנו בין גדולי וצדיקי דורו.

ט. התודה והברכה לכל העוזרים והמסייעים בהכנת מאמרינו, ידידנו הרב ברוך זאב הלוי ראטענבערג, הרב יעקב מאיר מרדכי פעלדשטיין, הרב צבי הירש שווארץ, הרב חיים אהרן אונגער, הרב אלימלך דזשאזעף, כולם יתברכו ממקור הברכות.

י. תאריך זה עולה, ממה שידענו שהיה אצל הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע בין שנות תקע"ה (אחר הסתלקות רבו הקדוש מלובלין) ושנת תק"פ (שנת פטירתו של רבינו), ומובא (בס' דובר שלום אות סא) שהיה אז רבינו "זקן בא בימים".

יא. בלשון פולנית: uhniv, כנראה לא כיהן שמה בתור רב אב"ד, שהרי לא חתם על הכרוז בתור אבדק"ק היבניב, וכן כנראה כיהן אז שם הגאון רבי אברהם יעקב הורושובסקי זצ"ל עוד משנת תקע"ה, שהרי הגאון ר' שלמה קלוגער זצ"ל נתקבל לאבדק"ק יחזעפאף בשנת תקע"ה (אף שלא נסע לשם עד שנת תקע"ז-ח), כנראה על מקום הגאון רבי אברהם יעקב הורושובסקי זצ"ל שעבר אז (בשנת תקע"ה) לכהן כאבדק"ק היבניב.

מענין לענין מצאתי לנכון להציג מה שמעתי מחמי הרה"ג ר' שלמה אליהו ליכטער שליט"א סופר סת"ם בנוגע לשם העיר היבניב, שזוכר שבעיר מגורי זקנו בנאראל (שהיתה עיר מבצר של חסידי בעלזא) היו אומרים: כשנוסעים על הרכבת מקראקא לבעלזא, אלה מסעיהם: התחנה הראשונה הוא טארנא [תנו רבנן] שצריך לשבת ללמוד, ואח"כ רישא [רישא/קודם] יערוסלאב [יראת לב] שצריך להיות ברישא/קודם ירא שמים, ואח"כ ליביטשוב [לבי שוב] שצריך לעשות

בגודל רוממות חסידותו וקדושתו, היה מתדבק באור אין סוף ב"ה בעת תפילתו, ויצאו מפומיה השירות ותשבחות לא-ל חי כזקוקין דנורא, לפעמים היה חוזר על תיבות מסויימות כמה פעמים במתיקות נפלאה, עד שהיה נפשו יצאה בדברו, וכן היה כל עבודתו בלהט אש קודש.

היה נערץ ונקדש בעיני רבו הרבי מלובלין זי"ע, עד שהיה מכבדו לירד לפני התיבה בימים הנוראים^{יג}. אחרי פטירת הרבי מלובלין המשיך^{יד} הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע את רבינו אליו, והסתופף בצילו הק', וכן הסתופף בצל הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיר מאפטא זי"ע, והיה חביב מאוד על רבותיו הקדושים.

כן היה חביב אצל שאר צדיקי דורו אשר ביקר בהיכלם^{טו}, ה"ה: הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע, הרה"ק רבי אביש מלוביטש זי"ע, הרה"ק רבי יעקב מנאראל זי"ע, ועוד^{טז}.

רבינו נסתלק בשנת תק"פ^{טז}, בהיותו שובת אצל רבו הרה"ק מאפטא זי"ע במעזיבוז^{יז}, בהתפללו בהתלהבות לפני התיבה, יצאה נשמתו המהורה באמצע התפילה מגודל הדביקות^{יח} ואש התלהבות, ומנו"כ שם בק"ק מעזיבוז^{יח}, סמוך ונראה לציון מנוחת קדשו של רבינו אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זי"ע^{יט}.

תשובה, ואח"כ מגיעין לעיר ראווא [רעוא דרעוין] שכבר משיגין מדריגות, והתחנה האחרונה (על מסילת הברזל, וכן על מסילת ישרים) קודם שמגיעים לבעלזא הוא היבניב [נקראת אוהניב בלשון פולנית, וה"קאנדאקטער" היה מכריז "אוהניב" שצריך להיות עניו, וכך מגיעים לבעלזא].

יב. בס' תכין לבם (עמ' פח) מפי הגה"ח ר' שלום בראנדער זצ"ל, ששמע מפי ר' פיישע (פסח) ראווא'ער הי"ד. ברם זכור האיש הזה לטוב, על החסד שעשה בימי הצער והזעם, מלחמת העולם השנייה, שהתמסר לטובת הכלל להספיק להם מידי דמיכל, וסיפר לי מו"ח שליט"א שפעם בהיותו לומד בה'בלעכענעם שוהל' (בעיר ראווא נקראו הבתי מדרשים בשמות אלו כמו ה'אייזערנעם שוהל' וכדומה) ניגש אליו והוליק אותו אל ביתו, ושם כבר ישבו ואכלו הרבה אנשים, ונתן לו לאכול, הי"ד ויהא זכרו ברוך.

יג. ס' אוצר ישראל (במדור הרבי מלובלין זי"ע).

יד. יש לצייין, שנסע אף לצדיקי דורו שהיו צעירים ביותר ממנו, כמו השר שלום מבעלזא שנולד בשנת תקל"ט, הרה"ק רבי יעקב מנאראל שנולד בשנת תקל"ח, הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב שנולד בשנת תקכ"ג, הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ שנולד בשנת תקכ"ב.

טו. וראה עוד מה שהבאנו לקמן הסיפור שקרה בעת פטירת הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע, ונראה מזה שהיה לו ג"כ קשר אליו.

טז. תאריך זה יוצא לנו, ממה שהבאנו להלן שנסתלק בחמשה שנים קודם פטירת האוהב ישראל, שנסתלק ביום ה' ניסן שנת תקפ"ה לפ"ק.

יז. בס' אוצר ישראל (במדור הרבי מלובלין זי"ע), ס' צדקת הצדיקים (עמ' פט).

יח. בס' אור גנוז (ה"ב, עמ' תסז) מביא הרה"ק רבי שלום משאץ זצ"ל בזה"ל: "היו כמה צדיקים שזכו ליפטר בהדביקות, הרמ"ע מפאנו ז"ל, וזקניי הרה"ק הרבי ר' מיכלי מזלטאשוב ז"ל, והרה"ק ר' פייביש מהיבנוב ז"ל ועוד ועוד, והיא מיתת נשיקה כנר בפני אבוקה".

בלהט אש קודש

כבר הבאנו שעבודתו היה בלהט אש קודש, על גודל עבודתו סיפר הגאון רבי יעקב מרדכי זילבערמאן זצ"ל אבדק"ק בילגורייא^{כא}, ששמע מפי הרה"ק רבי קלונימוס קלמן זצ"ל מפאריצק^{כב}, נכד הרבי מלובלין זי"ע:

^{20/08/2018}תחכמה

פעם אחת ביו"ט בבית המדרש של הרבי מלובלין זי"ע, התפלל אז לפני העמוד תלמידו רבי פייביש זי"ע, ודרכו היה בקודש שבעת תפלתו בביתו, היה בבחינת התנא רבי עקיבא ותפלתו היתה בהתלהבות גדול, כשאדם מניחו בזווית זה מצאו בזו, אמנם בהיותו אצל רבו, היה מתאפק בכל יכלתו מדרך עבודה כזו, מפני אימת רבו הקדוש, הגם שלבו היה בוער כאש ונפשו יצאה בדברו, מ"מ התאפק עצמו.

אך כאשר בא לתיבות 'כולם אהובים כולם ברורים', התחיל לזמרו בניגון כנהוג ביו"ט, ומיד נאחו בהתלהבות ודביקות נפלאה להשי"ת, עד ששכח שעומד לפני רבו, והתפשט בתפלתו הקדושה כמו בהיותו בביתו, והלך מן העמוד ורץ בכל זווית הביהמ"ד וזימר, וכל החברייא קדישא הביטו בתמהון עליו, אך רבי פייביש לא ראה כלום - מרוב דביקותו - שמכישין עליו, עד שגמר לומר, וגם הרבי מלובלין שעמד מכוסה בהטלית על פניו, הגביה הטלית מעל פניו והביט עליו, וגם זאת לא הרגיש הרבי פייביש כלום, עד שגמר את שירתו, וחזר לפני העמוד.

אח"כ כשישב רבו הקדוש אצל השולחן בסעודת יו"ט, וכל החברייא קדישא ישבו סביבותיו, פתח ואמר בזה"ל: בעת שרבי פייביש מהיבניב זימר 'כולם אהובים', אמר השי"ת להפמליא של מעלה: לכו למטה וראו יכולת בשר ודם, ותתביישו בעצמכם, ואמנם התביישו באמת, עד כאן דבריו הקדושים של הרבי מלובלין.

וסיים הרה"ק רבי קלמן הנ"ל, שמזה מובן למה הגביה הרבי מלובלין הטלית מעל פניו והביט ברבי פייביש, כי הוא הרגיש תחת הטלית איך שהפמליא של מעלה באו לבית המדרש^{כג}.

יג. מהמציבות שנשארו לפליטה וניתנים לקריאה, לא מצאנו קברו.

כ. ס' 'החסידות' (ח"ב, עמ' 471).

כא. היה נודע כה'מאציובער עילוי', כיהן כאבדק"ק בעיירות פאריצק, מאציוב, בילגורייא, הרבה בתעניות וסיגופים ותפלתו היה בהתלהבות גדולה והיה כלפיד אש, היה מגדולי החסידים של הרה"ק רבי אברהם המגיד מטריסק זי"ע, בשנת תרע"ה במלחמת העולם הראשונה נחלה ונאסף בלובלין.

כב. נולד לאביו הרה"ק רבי ישראל מלובלין זצ"ל בנו הגדול של הרבי מלובלין זי"ע, היה חתן הגאון ר' נח מפאריצק זצ"ל (שהובא בהקדמת הביאור למהר"ם שיף), עלה לירושלים עיה"ק ונסתלק שם.

כג. ס' תפארת הצדיקים, ס' נפלאות הרבי (אות י"ט), ס' מפייהם ומפי כתבם (ח"ב, עמ' קכו), ששמע מפי הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זצ"ל.

[REDACTED]

נפשו יצאה בדברו

פעמים הרבה נתגברה עליו התלהבותו בעת תפילתו, עד שהגיע לכלות הנפש ממש, כמו שמסופר:

פעם בהיות רבינו אצל הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע נתלהב מאוד בעת תפילתו, ובהגיעו להתיבות "ברוך עולם מושבך", חזר ואמר כמה פעמים, והרגיש הרה"ק מראפשיץ שעוד מעט ותכלה נפשו, וקרב אליו ואמר לו באזנו - "ומשפטיך וצדקתך עד אפסי ארץ" - כדי להעבירו מהתיבת שאחו בהם יי.

רבינו נסע מתחילה להרה"ק מראפשיץ, ואח"כ נסע להרה"ק מאפטא והתדבק אליו, ועל דבר זה נצטער מאד הרה"ק מראפשיץ, ואמר: "יודע אני כי אין טוב לרבי פייביש שיסע להרבי מאפטא, יען כי רבי פייביש הוא אש לוהט, ואנכי הנני מתאמץ בכל עוז לצנן אותו מעט ולהשקיט את האש, והרבי מאפטא הוא העולה על המוקדה על מובח לבבו", וכן הוה שבהיותו במעוזיכו"ה אצל הרבי מאפטא, בשעת התפילה יצאה נשמתו מהורה מחמת האש הגדול אשר תוקד בו לא תכבה יי.

ברתת ובויעה

עובדות מפליאות מסרו ישישי החסידים תושבי ק"ק היבניב על גודל עבודתו בקודש שהיה ברתת ובויעה, כמו שמסר החסיד המופלג ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל יליד היבניב:

בהיבניב היה ר' וואלף שמש, והיה לו רושם במצחו, וסיפר כשהיה ילד שחק עם הילדים והחביא עצמו תחת הטלית של רבי פייביש היבניבער, שכפל חצי טליתו מלפניו, וירד טיפת זיעה מרבי פייביש על מצחו, ונכוה מזה, וגשאר לו רושם כל ימיו יי.

בפחד ובמורא

על גודל עבודתו בפחד ובמורא, מסר הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זצ"ל כ"י: **רבינו** שימש כבעל שחרית בימים הנוראים אצל הרבי מלובלין זי"ע, פעם אחת התפלל אצל הרבי מלובלין, וכשאמר "המלך" נפל בחלשות, לאחר שהעירו אותו מעלפנו

כד. ס' מאמר מרדכי (עמ' רכא), ובס' כתבי ר"י שוב (אות טו) מובא שהעובדא קרה בהיותו אצל הרה"ק מאפטא זי"ע, וכנראה היא ט"ס בדמשמע מהמובא להלן.

כה. ששם קבע הרה"ק מאפטא משכנו לעת זקנותו, משנת תקע"ג (כך מובא בס' צדקת הצדיקים עמ' פג), וכן יוצא מהמכתבים ממנו, שבשנת תקע"ג עדיין היה ביאסי, ובשנת תקע"ד כבר היה במעוזיכו.

כו. ס' אהל נפתלי (אות רצ, עמ' קמא), ס' מאמר מרדכי (עמ' רכא-רכב), ס' כתבי ר"י שוב (אות טו), ס' אוצר ישראל (במדור הרבי מלובלין זי"ע).

כז. קונטרס 'בחצרות קדש' (עמ' י) מרשימות של הרה"ח ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל מהיבניב.

כח. ס' תכין לבם (עמ' פח-פט) מפי הגה"ח ר' שלום בראנדער זצ"ל, ששמע מפי ר' פיישע ראזוא'ער הי"ד. והוסיף על זה הרה"ח ר' מרדכי פעדער נ"י, שאף שעובדא הלזה מתאמרא בעלמא

אמר כי נזכר בעת אמירת "המלך" בדברי הגמרא במסכת גיטין (נ"ו:) אי מלכא אנא, עד האידנא אמאי לא קאתית לגבאי, וגם עתה כששאג "המלך" התבונן בעצמו השאלה, דאי מלכא אנא עד האידנא אמאי לא קאתית לגבאי.

המלך

המתקת הדינים

עוד מסופר: פעם אחת מדי עברו דרך עיר לוביטש, היה רבינו אצל הרה"ק רבי אביש'ל מלוביטש זי"ע על ראש השנה, אמר לו הרה"ק רבי אביש פירוש על הפסוק (תהלים מ"ז, ו) עלה אלקים בתרועה ד' בקול שופר, את מדת הדין המכונה בשם אלקים, יכולין לסלק [עלה מלשון (במדבר ט, יז) העלות הענן] בתרועה, אם האדם שובר את לבו למקום [מלשון (תהלים ב, ט) תרועם בשבט ברזל], אמנם את מדת הרחמים המכונה בשם ד', יכולין לסלק ח"ו בקול שופר, אם אדם מדמה בלבו שקולו נאה, ופי' שופר מלשון (בראשית מט, כא) אמרי שפר כה.

הלוואי שיתפלל אדם כל היום

על גודל השתוקקותו בכל עת להתפלל לפני קונו, סיפר הרה"ק הרמ"ח מסלאנים זצ"ל:

פעם כאשר נסע רבינו בדרך, התחיל פתאום לצעוק בקול גדול קריאת חלישת "פארבא!!" כמי שנופל בחלישות גדול, מיד רצו אליו בבהלה ושאלוהו מה קרה לו, ואמר "דאוועגען" - היינו שגבר אצלו חשקות התפלה, עד שאי אפשר לו לסבול עוד, והוכרחו לאסוף עוד כמה אנשים בכדי להשלים למנין, ונעמדו להתפלל שם מנחה על אם הדרך, באמצע התפילה היה מתלהב כמה פעמים עד שהיה בסכנת נפשות לצאת נשמתו^ל.

אוצר החכמה

עבודה במסירות נפש

על גודל עבודתו במסירות נפש, מובא בכתבי הרה"ק ר' סיני מזמיגרד זצ"ל לאי: **פעם** אחת ישב רבינו ואמר זוהר בבית המדרש של רבו הקדוש מלובלין, ורבו הקדוש ישב בדירה העליונה, ושלה את משמשו שיאמר לרבינו שלא יאמר ברעש כל כך, כי הוא מפריע אותו משינתו, כשמסר המשמש לרבינו דיבורים הללו, אמר לו רבינו הלא אינני עובד את הרבי רק אני עובד להקב"ה בעצמו, והמשיך לומר זוהר, אח"כ התחרט על מה שעשה, והיה לו צער גדול מזה, וגם חשב כי אולי לא יניחו אותו עוד שיבא לחצירו, בתוך כך התיישב עצמו וחשב מה יוכל להיות, אם הרבי מלובלין לא יהיה עוד הרבי שלי, אזי אעבוד את הבורא ככה, "ויהיה הקב"ה רבי שלי".

על הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע, ברם הגה"ח ר' שלום בראנדער זצ"ל סיפרו בשם הרה"ק מבעלזא זי"ע, שסיפרו על הרה"ק רבי פייבוש מהובניב זי"ע.

כמ. דעת זקנים (עמ' ע"ג, אות ה) להג"ר אברהם סג"ל איטנגא זצ"ל, וגם בתכין לבם (עמ' פט) מפי הגה"ח ר' שלום בראנדער זצ"ל, ששמע מפי ר' פיישע ראוא"ער הי"ד.

ל. ס' מאמר מרדכי (דף רכ"א), ס' כתבי ר"י שוב (אות טו).

לא. ס' חמדה גנוזה (עמ' צ"ה).

בבוקר אצל התפלה היה מתיירא להראות לפני רבו הקדוש, הלך ועמד מאחורי התנור, והיה כאשר בא הרבי מלובלין לביהמ"ד, ושאל מי ילך להתפלל? כי כן היה מנהגו בקודש, שהיה שואל מי ילך לנו להתפלל, ואם היו משיבין על אחד שלא הוטב בעיניו שיהיה השליח ציבור אצלו, אז שחק, ומוזה הבינו שאין איש זה מרוצה לפניו להיות השליח ציבור, ואם הוטב בעיניו השליח ציבור היה עומד מעל הכסא, והיה מזה הוכחה שהוא מסכים שזה האיש יעמוד להתפלל, וכאשר שאל אז: מי ילך לנו להתפלל? והשיבו לו שרבי פייביש ילך להתפלל, עמד תיכף מעל הכסא, והלך רבינו והתפלל לפני התיבה, אחר התפילה בא אליו רבו הקדוש ואמר לו: "זה דבר קל הוא ליקח לעצמו הקב"ה לרבי!!"

סיפור זה מביא החסיד המופלג ר' ישראל הלוי ראזענצווייג ז"ל בנוסחא אחרת כפי מה ששמעה מהחסיד המופלג ר' מרדכי הערש שמערלער ז"ל ל:

פעם ישב רבינו ואכל סעודת מלוח מלכה בביהמ"ד של הרבי מלובלין זי"ע, וכשזימר הקאפיטל רבון העולמים התלהב רבינו ויצא ברקידה נלהבת, והחווה כבר היה קם לומר חצות, 'אבער עס זאגט זעך נישט' [= אבל לא היה יכול לומר], ושלח החווה את המשמש לראות מה מתרחש בביהמ"ד, וחזר להחווה ואמר שרבי פייביש נתלהב ועושה רקידה ברבון העולמים, שלח החווה לומר שיפסיק הרקידה, ורבינו היה במוחין דגדלות, אמר: "אונז דינען נישט קיין רעבין, אונז דינען כביכול דעם אייבערשטין אליין!!" [אנחנו לא עובדים להרבי אנחנו עובדין כביכול להשי"ת לבדו].

אחר שאמר אלו הדיבורים התבונן למי אמר הדיבורים הללו, נגד החווה מלובלין!! והפסיק לרקוד והיה לו שברון לב מזה, והתחיל לומר תהלים, ולמחרת קודם התפלה סיבב החווה בביהמ"ד לראות את מי לשלוח לפני העמוד, ורבינו החביא עצמו שהחווה לא יראה אותו, והחווה חיפש אותו ואמר: רבי פייביש יתפלל היום. אחר התפלה אמר החווה: רבי פייביש אומר שלא עובד להרבי, כביכול השי"ת לבדו צריך ג"כ לרבי, צדיק גזור והקב"ה מקיים.

בנים למקום

מסופר שפעם אחת התוועדו יחד הרה"ק מראפשיץ עם רבינו זי"ע על עסקי קשרי שידוכין, ופירט הרה"ק מראפשיץ את יחוסו עד להשל"ה ולמעלה בקודש, וענה רבינו

לב. ס' אוצר ישראל (במדור הרבי מלובלין זי"ע).

לג. בס' אהל נפתלי (אות מא, עמ' מז) מובא שאירע מעשה זה עם הרה"ק רבי פייביש מזבאריז זי"ע, אבל במקור חיים (עמ' פב, אות תמז) מביא שזה טעות וכוננתו על הרה"ק רבי פייביש מהיבניב זי"ע וז"ל: [עוד שם במכתבו של הגאון רבי חיים דוב גראס אבד"ק פעטריווא], אגב אזכיר להעיר במה שכתב בספרו אהל נפתלי, במה שאמר הקדוש מראפשיץ "להקדוש רבי פייביש מזבאריז" החילוק שבין מיוחס או לא, זה טעות סופר, וצריך לומר "להקדוש רבי פייביש מהיבניב", כי הרב רבי פייביש מזבאריז [בעמח"ס יושר דברי אמת] היה מיוחס גדול, בן אחר בן למרן התוספות יום טוב ז"ל, וכן שמעתי סיפור זה שסיפרו הרה"ק משינאווא ז"ל [על רבי פייביש מהיבניב], עכ"ל [של הגאון מפעטריווא].

ואמר: "הרב מראפשיץ, לעבודת ה' למה לן יחוס". והשיב לו הרה"ק מראפשיץ: אמת לעבודת ה' אין צריך ליחוס, אבל אמינא לך למה משתמש היחוס, כבודו יקום בחצות לילה להודות לה' ולעבוד עבודת הקודש עד שמגיע זמן קריאת שמע ותפלה, ואז יעבוד עבודה חדשה כראוי להרב הצדיק מהיבניב, אחר כלות התפילה בבואו למעום מידי דמיון, יערב לו ויבוסם לו, בחשבו כי בלי ספק כמדת עבודתו לא עבדו אבותיו ואבות אבותיו.

לא כן אמנם הרב מראפשיץ, גם הוא עומד על המשמר קודם התפילה, וגם הוא מתפלל כראוי וכנכון, אמנם בבואו למעום מידי אחר התפילה, מר לו מר ומעט עסים אשר יקח לפיו יהפך בקרבו למי מרים, בזכרו האם כך עבדו אבותיו נ"ע זללה"ה עבודת הבורא יתברך, האם גם המה הסתפקו בעבודה פשוטה כזו, ובכן ידע, כי היחוס לא נצרכה לעבודה, כי אם למעט יין-שרף אחר התפילה ל"ד.

צער השכינה

פעם אחת נודמן רבינו לפונדק אחד עם הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא ל"ה זי"ע, ולהיות שלא היה מקום מרווח בבית המלון, היו מוכרחים לישון במטה אחת, ואמר לו

אוצר החכמה

table.otzar.org

לד. ס' אהל נפתלי (אות מא, עמ' מז-מח). ובס' עטרת ישועה (פרשת שמות עמ' קעב, אות כה) מנכדו הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב זצ"ל, מביא מעשה זו ג"כ על רבי פייביש מהיבניב וקורא אותו רבי פייביש מבעלזא (אולי בשביל שהיתה היבניב במחוז בעלזא), ומפרש בזה הפסוק (שמות ב, כג) ויאנחו בני ישראל מן העבודה, וזה לשונו: "יש לומר על דרך צחות, על פי מה ששמעת, אשר פעם אחת נתוועדו יחד כבוד אדוני אבי זקני הרה"ק מראפשיץ זצ"ל, עם הרה"ק רבי פייביש מבעלזא [מהיבניב] זצ"ל אודות קשר השידוכין, ובתוך הדיבורים אשר היה ביניהם מעניני השידוך אמר זקני זצ"ל כי הוא מיוחס, וענה לו רבי פייביש זצ"ל, מה לנו צורך ליחוס אל עבדות ה', והשיב לו זקני זצ"ל מראפשיץ, אמת כי יש צדיקים שאינם מיוחסים וקמים בחצות הלילה ולומדים כל השיעורים עד הבוקר, ואחר כך מתפללין בהתלהבות גדול, אמנם אחר התפלה קודם בואם לשתות ולאכול, דרך הצדיקים לפשפש במעשה עבודתם בתורה ובתפלה אולי היה חס ושלוש איזה שמץ ופניה במעשה העבודות, ואיך יערב לבו אכול ושתות, אך בחושבו כי על כל פנים הוא יותר טוב מאבותיו שהיו פשוטי עם, על ידי זה הוא אוכל ושותה בשמחה ולב טוב בחושבו כי כבר רצה האלקים את מעשיו יותר ממעשה אבותיו.

אכן אותם הצדיקים אשר הם מיוחסים, אפילו אם עובדין את השם יתברך בתורה ותפלה, אמנם אחר התפלה כאשר יבואו לפשפש במעשה עבודתם, ולהעריך את מעשיהם נגד מעשה אבותיהם הקדושים והטהורים, אזי הם בטלים ומבוטלים בעיניהם כעפרא דארעא, והם בענוה ושפלות עד מאוד, ומתאנחים מאוד על זה, כי מעשה עבודתם אינה נחשב לכלום נגד מעשה אבותיהם, וסיים אדוני אבי זקני זצ"ל: על זה צריך מיוחס, להיות מתאנח אחר עבודתו ולא יערב לו כל מאכל ומשתה, עכדה"ק [של הרה"ק מראפשיץ זי"ע].

ועל פי זה יש לפרש הפסוק ויאנחו בני ישראל מן העבודה, היינו שאחר העבודה שלהם התאנחו במרירות הלב על שלא היתה עבודתם שלימה, הגם ותעל שועתם אל האלקים (שם) שעלתה שועתם השמימה, עם כל זה התאנחו, שפיר כתוב אחר כך (שם כד) ויזכור אלקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב, היינו אם הם מתאנחים אחר העבודה מסתמא הם מיוחסים זרע אברהם יצחק יעקב. עכלה"ק של העטרת ישועה זצ"ל.

לה. הוא בו הרה"ק רבי משה מסאמבור זי"ע, וחזן דודו הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע.

[20/08/2018חנN]

הרה"ק מראזלא: אך ורק בזה האופן וועל איך מיט אייך שלאפען בייזאם, דאס איהר זאלט ליגן בייא די וואנט, און מיט דעם פנים צו דער וואנט!! (כי רבינו היה מתלהב למאוד) ועשה רבינו כדבריו. ויהי כחצות הלילה רקד רבינו על גביו מן המטה על קרקעית הבית, והתחיל לצעוק בקול: "אוי מאמא, כנסת ישראל!!" וכמעט שנתעלף הרה"ק מראזלא מגודל הפחד אשר בא עליו בצעקת קולו של רבינו לי.

חצות לילה אקום

פעם בעת ששבת רבינו בצל הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע, השכיב עצמו בלילה על אחת מספסלי ביהמ"ד, ואמר הרה"ק מראפשיץ זי"ע לבני החברייא: בואו ואראה לכם דבר חידוש, והוציא השעון מצלחתו ואמר להם: הביטו היטב על השעון הזה, כאשר יגיע ה'ווייזער' לשעה שנים עשר, תיכף באותו רגע יקוץ רבי פייביש משינתו ויזרוק עצמו מהספסל!!

וכדבריו כן היה, החסידים עמדו עם הרבי מראפשיץ כאשר הוא אחוז השעון בידו, ובהגיע שעה שנים עשר, באותו רגע ממש נפל רבינו מן הספסל לארץ, וקרע את ה'קאלנער' מן הכתונת שלו, וצעק בקול גדול: "מאמע, איך ווער פארברענט" והתחיל לומר תקון חצות לי.

נזיר אלקיו

בגודל קדושתו התנזר רבינו מכל מחמדי תבל, כמו שסיפר הרה"ק רבי מאטיל מסלאנים זצ"ל: כאשר שבת פעם רבינו אצל הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע, ואמר הרה"ק מזידיטשוב אצל שולחנו הטהור שיגישו פארשפיז [פרפרת] לפני האוכל, קפץ רבינו ושאל: האם צריך עוד מאכלים לעורר את התאבון?? השיב לו הרה"ק מזידיטשוב דאיתא בכתבי הארז"ל שאי אפשר לכוין כוונת האכילה אם אין מרגישים טעם בהמאכל לי.

שפרו מעשיכם

בדרכם של צדיקים, מצא רבינו תמיד חסרונות בנפשו, והיה מתעורר מכל דבר בתשובה שלימה לשפר מעשיו לשמים, כפי שמסופר: פעם יצא רבינו לשוק, וביקש לקנות דבר מה מידי אכר, אמר האכר: מחירו כך וכך, השיב רבינו: הריני פוחת לך כך וכך, אמר האכר, כמנהג האכרים המבקשים דרך פשרה במחיר: "פאפראווישא" (תשביח עצמך) (פארבעסער זיך), הלך רבינו לבית הכנסת, פתח בבכיות ותחנונים לפני המקום ואמר: אם

לו. ס' דברים ערבים (עמ' 147).

לו. ס' אהל נפתלי (אות רצ, עמ' קמ-קמא) משמיה דהג"ר אברהם איטינגא זצ"ל ששמע מאיש נאמן, ששמע מפי חותנו ששמע מפי החסיד רבי שמואל יצחק ז"ל, וכן בס' אוצר ישראל (במדור הרבי מלובלין זי"ע).

לח. ס' מאמר מרדכי (עמ' רכא).

הוא האכר אומר לי "פארבעסער זיך", ודאי שאני חייב לומר לנפשי: שפרו מעשיך "פארבעסער זיך" לט.

[מורי החכם]

סילוקן של צדיקים

כאשר נסתלק הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע בערב סוכות דשנת תקע"ה, והי בליל א' דסוכות, כאשר ישב רבינו בסוכתו יחד עם חסידיו, פנה לפתע אל היושבים עמו, באמרו: "עתה מובילים את המגיד מקאזניץ לארץ ישראל, בואו נצא ונלווה אותו!! בהיותם בחוץ, שמעו כי שרים ניגון אחד, אשר אותו שרו אח"כ בחזרם לסוכת רבינו^א.

רבינו היה קשור בחבלי עבותות האהבה עם הרה"ק רבי יעקב מנאראל זי"ע^ב, כאשר נסתלק הרה"ק רבי יעקב זי"ע, חששו מלספר את הדבר לרבינו, אולם כעבור כחצי שנה ורבינו התכוון לנסוע אליו, לא נותרה ברירה כי אם להודיע לו שהוא כבר נמצא בעולם העליון, את הידיעה קיבל כשכבר ישב על המרכבה, הבשורה המרה הרעידה את נפשו ופילחה את לבבו, ובו במקום נפל מתעלף עד שהתגלגל מעל העגלה לארץ^ג.

כאדם הראשון קודם החטא

כאשר התחיל השר שלום מבעלזא זי"ע לנהל ברבנות בבעלזא^ד, היה רבינו בקהלת היבניכ אשר הוא כשני פרסאות מבעלזא, והיה אז כבר זקן בא בימים, פעם אמר לאחד מגדולי חסידיו שרצונו ליסע לבעלזא, והתבטא באמרו: "איך וויל עהם זעהן אין דעם שלייער" [בתוך הצעיף - כשהוא מלוכש באיצטלא דרבנן], ונסעו לבעלזא.

20/08/2018

ל. זכרון לקהלת היבניכ (עמ' 212).

מ. זכרון לקהלת היבניכ (עמ' 89).

מא. היה תלמיד דודו הרה"ק רבי שלמה מלוצק זי"ע בעל "הדברות שלמה", וכן הסתופף אצל הרבי מלובלין זי"ע, שימש ברבנות בראדיחוב, קוזובא, האלושיץ, ובערך משנת תקס"ח בנאראל, נפטר ביום ד' תמוז שנת תקע"ד, בהיותו בן ל"ז שנה ומנו"כ בנאראל, בנו הוא הרה"ק רבי אברהם זי"ע אבד"ק נאראל משנת תקע"ו, ואדמו"ר שם משנת תקצ"א, ונהרו אליו כבר מאות חסידים לפני צמיחתה הגדולה של חסידות בעלזא, נפטר בלובב ביום כ"ג חשוון שנת תר"ב ושמנו"כ.

מב. שו"ת נחלת מאיר (עמ' רז), ומביא שם שהרה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנו זי"ע סיפר בהתרגשות לנינו של הרה"ק רבי יעקב מנאראל זי"ע, הוא הגאון רבי יוסף מאיסטריק זצ"ל, שבצעירותו הלך רגלי לנאראל (כנראה מהעיר טארניגראד מקום הולדתו, לא רחוק מנאראל) ד' פעמים לקבל את פני רבו זה ולהסתופף בצילו.

מג. בשנת תקע"ו כבר היה אבד"ק שם, שכן בכרוז אודות בדיקת הראיה שיצא בשנה זו, חתם כאבד"ק בעלזא. יש לציין שממה שמוכר בס' נפלאות הרבי (אות לג) שהשר שלום מבעלזא זי"ע הסתופף בצל הרבי מלובלין זי"ע עוד בימי חורפו (כשהיה בן י"ז שנה), וכתוצאה מהמעשה שהובא שם, נסע לביתו והתחיל להתנהג ברבנות, א"כ כיהן כרב עוד הרבה שנים טרם שנסתלק הרבי מלובלין זי"ע בשנת תקע"ה, וראה עוד בס' צדקת הצדיקים (עמ' לא-לב), הכותב אודות השתלשלות התחלת נשיאותו.

השר שלום כיבד אותם שיאכלו אצלו, השר שלום ישב אצל השלחן וסמוך אצלו ישב רבינו, מאחורי רבינו ישב איש סודו שנסע עמו, והנה נכנסה הרבנית עם מפה, והציעה על השלחן ונתנה להם בעצמה לאכול את כל הסעודה, כראות החסיד של הרה"ק רבי פייביש את הנעשה, הרה לו הדבר ולא מצא חן בעיניו ההתנהגות דשם, וגם אשר הקלו בכבוד רבו בזה, אשר הרבנית בעצמה הגישה את הסעודה ולא ע"י משמש בקודש, אבל בראותו כי רבו לא דיבר מאומה לכן החריש גם הוא.

אחר הסעודה הלך השר שלום אתם אל החדר השני אשר שם ישבה הרבנית עם אמו של השר שלום, הרבנית אמרה להשר שלום: קח נא מעט בשר מחלקי ותראה מה טוב טעמו, השר שלום לקח את הבשר ואכל, וכאשר ראה החסיד של הרה"ק רבי פייביש את כל זאת, כבר לא היה יכול להתאפק יותר ואמר לרבו: הלא תראו את ההתנהגות של המנהיגים החדשים!! השיב לו רבינו: הם ושתוק, אל תדבר מאומה ובין תבין את אשר לפניך, כי כל מעשיו לשם שמים וכל התנהגותו עם הרבנית היא כמו שהתנהגו אדם וחוה קודם החטא^מ.

שלוחא דרחמנא

הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע שלח את רבינו ליסע בגלילותיו, למחות בהנשים ההולכות בבגדים צבועים ותכשיטין^מ. וכאשר בא רבינו ללובלין, התרעם על זה הרבי מלובלין זי"ע ואמר: בנות ישראל צריכות לקשט עצמן^מ.

אתקטיר לחי עלמא

באמור היה התלהבותו ודביקותו של רבינו בתפלתו עד כלות הנפש ממש, ובהיותו אצל הרה"ק מאפמא זי"ע במעוזבו, באמצע התפילה יצאה נשמתו המהורה מגודל הדביקות ואש התלהבות, ומנו"כ שם בק"ק מעוזבו.

על אופן פטירתו מוסר לנו הגאון החסיד ר' מנחם מענדל בודיק זצ"ל מלבוב^מ בספרו 'סדר הדורות החדש'^מ, וז"ל:

מז. ס' דובר שלום (אות סא) בשם הג"ר יהושע זאבערמאן זצ"ל מק"ק שעברשין. וראה בס' י"ג אורות (עמ' רכ"ז) שאירע כן בעת שביקר הרה"ק מצאנו זי"ע אצלו, ואמר כן עליו הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זצ"ל אל אביו הד"ח זי"ע וקלסיה.

מה. ראה בס' בית מנחם, שמעתיק תקנות שהתקין הרה"ק מרימנוב זי"ע בעירו, לבל ילבשו הנשים בתכשיטים ובבגדים צבועים.

מו. ס' אור הנפלאות (אות טז).

מז. נולד בק"ק לבוב, בשנת תקפ"ה לערך, לאביו הרבני התורני ר' ראובן שרגא ז"ל, יצק מים על ידי הגאון ר' יוסף שאול נאטנזאהן זצ"ל בעל 'שואל ומשיב', ונשא ונתן עמו בפלפולא דאורייתא, הסתופף בצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע, והיה לו לתלמיד מובהק, נפטר שם ביום י"ז תשרי תרל"ה.

מה. נדפס לראשונה בלבוב תרכ"ה, יש לציין שבמהדורות הבאות נשמט קטע זה, וכמו"כ נשמטו כמה קטעים ותיבות (כנראה בכדי לצמצם בהוצאות הדפוס).

"הרב הצדיק החסיד האמיתי מו"ה שרגא פייוויש מהובניב ז"ל, אשר מנוחתו כבוד ג"כ בק"ק מעזיבז, כי כחמשה שנים^מ טרם עלה הרה"ק מאפטא^י אז לשמים, נחלה חולי גדול והגיע עד שערי מות, והרה"צ מ"ו פייוויש היה אז במעזיבז לבקר פני רבו, אז התמרמר הרה"צ מאוד על מחלת רבו הקדוש, וביקש מהשם ב"ה שיקח את נפשו כופר, וישיב נפש רבו לאיתנו, כי רבו הקדוש היה רבן של כל בני הגולה צדיק יסוד עולם^ה.

וידי כאשר התמרמר מאוד, אז הכין עצמו למות, והלך לטבול וטבל את עצמו בקדושה וטהרה, והלך לבית המדרש של הרב להתפלל, ואז בשעת מנחה בערב שבת קודש היה אומר קדושה קדוש קדוש קדוש^י נפל פתאום לארץ ויצאה נשמתו במהרה^י, וכמו רגע ניעור הרה"ק מאפטא ממחלתו הגדולה ושב לאיתנו ברגע, ויקם ממטתו וילך אל השלחן לישב בראש הקרואים בעת סעודת שבת, ואז הזכיר מעלת הצדיק מ"ו שרגא פייוויש הנ"ל על שולחנו גודל חסידותו וקדושתו, יהא זכרם ברוך^י, עכ"ל ס' סדר הדורות החדש^י.

מפ. בקונטרס 'בחצרות קדש' (עמ' י) מביא בקשר לזה בזה"ל: רבי פייבוש נתן ה' שנים להרב מאפטא ז"ל בעל האוהב ישראל, וכך היה המעשה, שפעם הלך רבי פייבוש עם האפטער רב למקוה, ונתן לו הרב מאפטא את חלוקו לשמרה ויחזיקנה היטב, כשחזר הרב מאפטא לא היה לו החלוק, אמר לו שנותן לו ה' שנים מחייו עבור זה, וחי הרב מאפטא אחרי זה ה' שנים, עכ"ל, וראה עוד לקמן בסוף הערה נב.

ג. הרה"ק מאפטא נסתלק ביום ה' ניסן שנת תקפ"ה לפ"ק ומנו"כ במעזיבז, וחמשה שנים קודם לכן בשנת תק"פ נפטר רבינו.

נא. מענין לענין, שמעתי מחמי שליט"א, שבימי הצער והזעם, מלחמת העולם השנייה בחורף שנת ת"ש, נסע מראווא לעיר לעמבערג, ואביו אמר לו שברצונו שיראה "דער צאנזער רב"ס א זוהן", והתפללו שם מנחה עם הרה"ק רבי ישעיה"ל טשעחויבער הי"ד בביתו ברחוב קולונטיא 17 (הבית היה שיך להרה"ק רבי אברהם יעקב מביאן – לעמבערג הי"ד, והוא מסרו להרה"ק מטשעחויב), והיה אז כבר זקן וחלוש, וכשהשליח ציבור הגיע לקקד"צ, קפץ הרה"ק מטשעחויב זצ"ל כילד צעיר בהתלהבות אש יוקדת, והשאיר עליו המחזה רושם בביר שזוכרו עד היום.

נב. מצינו נוסחאות שונות על אודות פטירתו, בס' מאמר מרדכי (עמ' רכא-רכב) וכן בס' כתבי ר"י שוב (אות טו) מביא שזה היה בעת אמירת לכה דודי, בס' דברים ערבים (עמ' 147) כותב שדבר זה אירע בעת אמירת נשמת בתפילת יום השבת, בס' אוצר ישראל (במדור הרבי מלובלין ז"ע) כותב שזה היה בתפילת יום השב"ק, בעת שזימר הרה"ק מאפטא 'פאר וכבוד' בתפילת א-ל אדון. ובס' צדקת הצדיקים (עמ' פט) מביא נוסח שונה לדבר, שכאשר היה במעזיבז אצל מורו, ויהי ביום השישי לקח את כתנתו הלבן, ונתן למשמשו שיוליך אחריו לבית המרחץ, וצוהו כמה פעמים שישמור אותו היטב היטב, והשתהה את עצמו אצל המזוזה, ואחר כך הלך לבית המרחץ וטבל ועלה, והכתונת נעלם בפתע פתאום מתוך יד משמשו אשר החזיק בו בשמירה מעולה, וכאשר רצה ללבוש את כתנתו סיפר לו משמשו את אשר קרהו, ויהי כשמוע הרב את דברי משמשו, השמיע קול באצבע צרדה ואמר: אם כן יצטרך כך להיות גם כן טוב, ונפטר תיכף, עכ"ל.

נג. מן הנכון להעיר כאן, על הסיפור המובא בס' יגל יעקב (פ' ואתחנן, עה"פ ואתם הדבקים וכו') על אודות פטירת רבינו, כפי הנראה עירבובי פרשיות נמצאים כאן, שהרי היגל יעקב מביא הסיפור

כאשר הגיע שמע דבר פטירתו לאזני הרה"ק מראפשיץ זי"ע, התאנח ואמר: אילו היה כאן לא היה קורה לו כך, כי בכל עת שבא אלינו, האבן מיר געזעהן איהם אפצוקילן [דאגנו לנתקו ולקררו מהתלהבות לבו], אבל הרה"ק מאפמא היה מלהיכו יותר עד שלא החזיק עוד, וכלתה נפשו ליוצרה יי.

מדברי תורתו

מדברי תורתו של רבינו, לא נשאר לנו רק גרגיר אחד שמביא הגאון רבי אליהו הורושובסקי זצ"ל¹ אבד"ק היבניב, אשר עוד הכיר רבינו, ובספרו 'אזור אליהו' נזכר, ^{20.08/2018} זצ"ל:

"...הנה שמעתי בשם הרב הצדיק רבי פייביש מהיבניב זלה"ה שאמר לפרש דברי הוזהר (פרשת בשלח דף נ"ב:) דהקב"ה מזמין נחש לאיילתא שרחמה צר ואינה יכולה

בשם ס' שערי פרנסה טובה על תהלים (קאפ' קיט), והמעייין שם בפנים יראה להדיא שאין המדובר אודות רבינו, רק מחסיד אחר שהסתופף בצל הרה"ק מזידיטשוב זי"ע, ונפטר שם בחג השבועות באמצע התפילה.

נר. בס' מאמר מרדכי (עמ' רכא-רכב) וכן בס' כתבי ר"י שוב (אות טו).

נה. אביו היה הגאון ר' אברהם יעקב הורושובסקי זצ"ל, חתן הרבני התורני ר' יחיאל איכל מראווא ז"ל (חותנו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע), וישב אחרי חתונתו על שלחן חותנו הנ"ל בראווא, עד שנתקבל לאבד"ק יחזפאף. בשנת תקע"ה נתקבל הגאון ר' אברהם יעקב זצ"ל לאבד"ק היבניב, ונתקבל על מקומו ביחזפאף הגאון ר' שלמה קלוגער זצ"ל. כיהן כאבד"ק היבניב משנת תקע"ה עד שנת תקפ"ה, שאז נתקבל לאב"ד בעיר מולדתו דראהאביטש על מקום הגאון ר' יוסף צבי הירש זצ"ל, ובנו הגאון רבי אליהו זצ"ל נתקבל על מקומו בהיבניב (הדרשה הראשונה מצינו משנת תקצ"ו, אבל רושמי תולדותיו קובעים שמילא מקום אביו שם בשנת תקפ"ה), נפטר בדראהאביטש ביום כ"ז טבת תר"א, ונתקבל על מקומו הרה"ק ר' אלעזר ניסן טייטלבוים זי"ע (בן הרה"ק בעל ישמח משה מאיהעל זי"ע), נפטר שם ביום ט' תשרי תרט"ז, ואח"כ נתקבל שם בנו הגאון ר' אליהו זצ"ל, ושימש שם ברבנות עד לפטירתו ג' מרחשון תרמ"ד לפ"ק.

הגאון ר' אליהו הנ"ל נולד לפני שנת תקס"א כנראה בעיר ראווא, ושם למד עם אביו, כשהיה בן י"א שנה שלחו אביו ללמוד תורה אצל הגאון ר' יוסף יחזפא שטערין זצ"ל (בעמח"ס יד יוסף) ראב"ד בזאלקווא שהחזיק שמה ישיבה מפוארה, והיה לו לתלמיד מובהק, ועזר לרבו לסדר את ספרו יד יוסף לדפוס (אשר נדפס אחר פטירת רבו), ובזקנותו לא כתב הגאון ר' יוסף יחזפא תשובה מבלי שמסרה לתלמידו זה לעיין בה. גם הישועות יעקב כשהדפיס ספרו בזאלקווא (הסמוכה לעיר כחונתו בלעמבערג), ביקש מהגאון ר' אליהו להשגיח על הדפסת חרושיו, בתחילת חלק אהע"ז הוא מזכירו בתואר 'האברך החריף המופלג', והגאון ר' אליהו היה אז רק בן י"ג שנה! בעת למדו אצל רבו הגאון ר' יוסף יחזפא בזאלקווא בא שם הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זי"ע ואמר לו שנשלח על ידי רבו השרף רבי אורי מסטרעליסק זי"ע להשפיע עליו להצטרף להחברייא קדישא דחסידי סטרעליסק, רבי אליהו לא נתרצה לעשות צעד כזה ללא שאלת פי רבו, וכשנמלך בעצתו הורה לו שלא לבטל מלימודו בשביל כך, לימים נסע אל רבים מצדיקי דורו וחבביו עד מאד, נמנה על חסידי הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע. הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע העיד, שאביו השר שלום חלק לו כבוד יותר מכל גדולי הרבנים אשר היה בזמנו. נשא ונתן עם גדולי דורו כמו השואל ומשיב, הגאון ר' משולם ישכר הורוויץ זצ"ל אבד"ק סטאניסלוב, הגאון ר' יצחק אהרן איטינגא אבד"ק לבוב, והרה"ק בעל ייטב לב מסיגוט זי"ע (ואף שמתחלה היה ביניהם דין ודברים אודות הרבנות בדראהאביטש, אכן לבסוף נתקיים בהם את והב בסופה, שנעשו אוהבים זה לזה, כפי שנראה מחליפת מכתבים שהיה ביניהם). בשער

להוליד, הקב"ה מזמין נחש ונשיך ליה בערייתא, ועל ידי זה יש כח בידה להוליד, ועל זה אמר רבי שמעון שאסור לנסות ה' בזה, עד כאן.

ואמר הוא ז"ל שזה מרמז שאמרו חז"ל (ע"ז ד:) לא היו ישראל ראויים לאותה מעשה אלא כדי להורות תשובה, וכן אמרו (שם) לא היה דוד ראוי לאותה מעשה אלא כדי להורות תשובה, כמו כן גבי כל אדם שהוא מגושם ועושה עבירות הרבה ר"ל, ואינו מרגיש כלל שעושה עבירות, מחמת שהחומר שלו עב ביותר, וכך הקב"ה מרחם עליו ומזמין לפניו עבירה גדולה עד למאד, ועל ידי אותה עבירה הוא מתחיל להיות בעל תשובה. וזהו הפירוש בגמרא (ב"ב טז:) אילה שרחמה צר ואינה יכולה להוליד, הכוונה כשהגוף הוא מגושם, ועל ידי זה אינה יכולה להוליד מעשים טובים, הקב"ה מזמין נחש שנושך בערייתא, היינו שמזמין לו עבירה גדולה שהוא בבחינת נחש, ועל ידי זה הוא מוליד מעשים טובים, אוצר החכמה עד 20/08/2018 **רפח"ח...נ"י**.

זרעו לברכה

מיוצאי חלציו של רבינו, יש למנות בנו חרה"ק רבי יעקב משה מתיבניב זצ"ל^נ, הוא נשא את הרבנית מרת פריידא ע"ה, בת חרה"ק רבי יוסף מיאדמשוב^נ זי"ע^פ.

ספרו פני אליהו מובא ששימש ברבנות היבניב ודרהאביטש ס"ח שנה, וצ"ל שהעשרה שנים שעזר לאביו ברבנות היבניב משנת תקע"ה עד שנת תקפ"ה, הם כלולים בתוך החשבון. בנו יחידו הוא הגאון רבי אריה ליבוש זצ"ל אבד"ק היבניב (מחותנו של בעל דברי חיים זי"ע), חותנו של הגאון רבי יהושע פנחס בומבאך זצ"ל מח"ס שו"ת אהל יהושע, אבד"ק דראהאביטש ואושפיצין.

נו. פרשת נשא עמ' קל"ה, דפוס לעמבערג תרמ"ט.

נו. עיין ביערות דבש (ח"א דרוש א) שמפרש מאמר חז"ל זה על ענין הולדה בתשובה, צמיחת הגאולה והישועה של כנסת ישראל הנמשלת לאילה (אילת אהבים) ביציאת מצרים, וכן בנס פורים ע"י אסתר שנמשלה לאילה (אילת השחר), וראה עוד ביד מצרים על הגש"פ (הקדמת פותח יד, ד"ה וכן מצינו) מהגאון ר' יצחק אייזיק חבר זצ"ל, ובפתחי שערים ממנו (נתיב פ"נ דז"א - פתח כ"ב, ד"ה וקודם הגאולה) שמפרש בעי"ז על חבלי משיח וגאולה העתידה במהרה בימינו, וראה עוד בספה"ק בני יששכר (מאמרי חודש תמוז-אב, מאמר ה, נחמה ה) על הפסוק (ישעיה נה, ז) ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך.

נה. לא נודע לנו בבירור תאריך לידתו ופטירתו, ברם לפי העובדות והסיפורים עולה שיש לשער שנולד בסביבות שנת תקס"ה, ונפטר בסביבות שנת תרכ"ה.

נו. נולד בשנת תקמ"ז במחוז טאמאשוב, היה מגדולי תלמידי החוזה שאמר עליו שהוא אחד מל"ו צדיקים שבדור, היה חתנו של הנגיד התורני ר' אהרן מעיר סטארי-דזיקוב הסמוך לנאראל, וישב שם על שלחן חותנו עד שבא לכהן כאבד"ק נאראל בשנת תקע"ד-ה, ובשנת תקע"ו מסר את הרבנות דשם להרה"ק רבי אברהם מנאראל זי"ע, והוא נתקבל לאבד"ק יארטשוב, אח"כ עבר לעיר טאמאשוב ונסתלק שם ביום כ"ה ניסן שנת תקצ"ט ושמנו"כ. בנו הוא חרה"ק רבי יהושע מטאמאשוב זצ"ל, נולד בשנת תקפ"ה, ונסתלק ביום י"ט תמוז תרס"ה, ומנו"כ ליד אביו בק"ק טאמאשוב, וסיפר לי מו"ח שליט"א שאמו עוד הכירו כשבא להשתטח על קברי אבות בעיר טאמאשוב, וכשבא לעיר נאראל היה מנהגו לבקר את דודתו מרת חיה ע"ה, שהיתה הסבתא של

רבי יעקב משה הסתופף בצל הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, לימים אף זכה לבוא אתו בכשרת השידוכין, בתו של רבי יעקב משה, הרבנית הצדיקת מרת חנה פעשא ע"ה, נישאה אל הרה"ק רבי אלימלך מיאברוב זצ"ל, בן הרה"ק רבי יצחק מבראד זצ"ל, שהיה חתן הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע. מיו"ח הוא הרה"ק רבי שרגא פייביש מיאברוב זצ"ל, שנקרא שמו על שם זקינו הוא רבינו.

לרבי יעקב משה היו בנות בלבד, פעם בהיותו בבעלזא, אמר לו השר שלום: אם תתן חבית "מער" (מי דבש) יהיה לך בן זכר, השיב רבי יעקב משה: ואם לא אתן, לא יהיה לי? הפטיר השר שלום ואמר: הפסדת.^פ

תיקון נשמות

אחר פטירת השר שלום מבעלזא, נסע הרה"ק רבי יעקב משה להסתופף בצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע, פעם אחת כאשר שבת בצילו, סיפר לפניו מה שקרה לו אצל רבו השר שלום מבעלזא, וכך היה המעשה:

2009/2010

פעם אחת במוצש"ק הלך לחדר המטבח, ליקח משם דבר מאכל לסעודת מלוה מלכה, בדרכו עבר לפני פתח חדרו המיוחד, דלת חדרו היתה פתוחה, והוא הלך בחדרו הלך ושוב תפוס ברוב שרעפיו, ויהי כראותו כי עבר איזה איש לפני פתחו, לקח גר מעל שלחנו והלך אל הפתח וקרא בקול גדול: מי זה הולך פה?

נבהל רבי יעקב משה וענה: אני הלכתי פה. גער בו רבו ואמר: יעקב משה! איך אין אתה מפחד לעבור לפני פתחי, בשעה שאין נפש חיה עוברת פה, ברח לך מזה!! הבין רבי יעקב משה מגערת רבו, כי בשעה זו עסוק הוא בתקוני נפשות המתים, וינס החוצה.

ויהי אחרי שנים לסיפורו זה, היה רבי יעקב משה בחדרו של הרה"ק מזידיטשוב זי"ע בשעה שצוה להוציא כל איש מעליו, וחשב בלבו כי אין גזירת גירוש זו חלה עליו, ונשאר בחדר, גער בו הרה"ק מזידיטשוב ואמר לו: רבי יעקב משה הזוכר אתה המעשה שהיה לך אצל הרה"ק מבעלזא? מה שהיה מלפנים אצלו זה עכשיו אצלי... צא

זקנו הרה"ח ר' אברהם ליכטער הי"ד סופר סת"ם בק"ק נאראל (היא היתה ג"כ בתו של ר' אהרן הנ"ל אבי אמו של הרה"ק רבי יהושע מטאמשוב זצ"ל).

פ. ס' פנת יקרת, ס' זכרון לק"ק טאמאשוב-לובעלסקי (עמ' 90), אבל בטעות מובא שם שמו 'רבי יעקב שמשון'.

פא. ס' זרעא קדישא (עמ' שט), ובס' דבר חן (עמ' 154) כותב שנשא את בתו של רבי יעקב משה זצ"ל, ולפי תאריכי השנים מסתבר מילתא לומר כן, וכן שמענו מהרב ברוך יהודה האלבערשטאם נכדו, ששמע מדודתו שהרבנית חנה פעשא ע"ה היתה בת הרה"צ רבי דוב בער זצ"ל, והוא היה חתן הרה"ק רבי יעקב משה זצ"ל.

פב. ס' זכרון למהלל היבניב (עמ' 95-96).

מזה!! נזכר רבי יעקב משה עובדא דהוה, והבין אל מה ירמזון דבריו, וישא יעקב רגליו - ויברח החוצה^{סג}.

על שולחן מלכים

^{אוצר החכמה}

סיפר הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זצ"ל^{סד} ששמע מפי חותנו הרה"ק רבי איציקעל מפשעווארסק זצ"ל שהיה לו להרה"ק רבי יעקב משה החזקה להכריז בשמחת תורה על שולחן השר שלום בעת נעילת החג, מה שבני ישראל צריכים לימות החורף, וסידרם לפי האלף בית: א'יוועלעך, ב'אבעס (תנורים), ג'אגן ד'אר ה'אלץ, ו'ואלענע ז'אקען, ח'אדאקעס (מין שטעק שיד) ט'ליפעס י'ודעקעס כ'עחעלך (מלבושי חורף), מ'יערען וכו', ככה המשיך לספור ולמנות צרכי עמך ישראל המרובים, וכאשר הגיע לאות ק' הפסיק מלהכריז עוד.

אמר השר שלום: נו!! היינו שימשיך להלאה, אז המשיך רבי יעקב משה: ק'ליינע ר'בילעך ש'ווינדלען ת'מיד, שאלו השר שלום איזה שייכות יש לזה לדבריו הקודמים? השיב לו רבי יעקב משה שגם זה צריכים בני ישראל, אז מ'האט נישט מיט וואס צו פארשטעלען די ריבה (פי התנור) פארשטעלט מען עם מיט ק'ליינע ר'בילעך!! היינו שבדרך כלל היו סותמים את פי התנור בפח כדי שלא יצא האד, ומי שלא היה לו פח היה משים סמרטוט רטוב במקום, ולזה אמר שמי שאין לו גם סמרטוט רטוב מכסה את חור התנור עם ר'בילעך קטנים^{סה}.

סג. ס' פאר יצחק (פרק יב, אות יא), בקשר לזה מובא בס' הוד קדומים (עמ' קכ), שהרה"ק רבי יעקב משה היה שומר בלילה אצל הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, ושכב שמה על דרגש, והלך הרה"ק מבעלזא עם נר בידו, לראות אם הוא ישן, ועשה רבי יעקב משה א"ע כאילו הוא ישן, אז פתח הרבי את דלת חדרו ונכנסה הרבנית, ואח"כ נדמה לו שנתמלא הבית כולו עם אנשים שלא מעלמא הדין, מתחילה פחד מאוד ועצם את עיניו, אח"כ נתרגל להמראה, והסתכל עליהם, בין האנשים ראה אברך אחד עם זקן אדום. זה היה לפני חג השבועות, ויהי בחג השבועות ראה רבי יעקב משה את האברך הזה בין קהל החסידים, וירץ רבי יעקב משה להרבנית וסיפר לה הדבר, אמרה לו הרבנית: שתוק, אחרת יבולע לך, ואמרה לו שהאברך הלזה הוא כבר ששה שנים בעולם התוהו.

סד. בימי הצער והזעם, מלחמת העולם השניה, נתגלגל לעיר ביסק בסיביר, ובמשך תקופה ממושכה התאכסן בבית חו"ז החסיד המופלג חו"פ הרב חיים יהושע ליכטער זצ"ל סופר סת"ם בק"ק טאמאשוב, וסיפר לי מו"ח שליט"א, שבהיותו שם במצור ובמצוק, היה בולט התנהגותו שהיה בקדושה וטהרה, ולמד שם תורה עם ילדי ישראל.

ועוד סיפר מו"ח, שבעיר באברובקע סמוך לעיר בארנול שבסיביר, למד חותני עם הגה"צ ר' יוסף שלמה הורוויץ זצ"ל ממיר (ואח"כ בנאוהארדוק), תלמיד החפץ חיים זצ"ל, וראה שנתן לחמו להרה"ק ר' איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל, וכששאלו אותו, הלא אתה צריך ג"כ לאכול, השיב הגה"צ ר' יוסף שלמה, שהעולם צריכים אליו יותר ממנו.

סה. והפטיר הרה"ק מפשעווארסק זצ"ל, שרמז בזה שגם הצדיקים הקטנים פועלים דבר בעולם.

התוספתא

היה שם חסיד אחד ששמע שאומרים דברי בדחנות, והיות שידע יותר טוב לומר בדחנות, לזאת עמד גם הוא על השולחן והתחיל לבדח. שלחו הרה"ק מבעלזא מפניו, ואמר לו: דו ווייסט נישט? דא זאגט מען נישט קיין בדחנות!!^{פו}.

רוח ממללא

אחרי פטירת הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, לא קיבל הרה"ק רבי יעקב משה מיד מרותו של בנו הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, רק נסע להסתופף בצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע, ורק לאחר שנה התחיל שוב לנסוע לבעלזא.

כאשר הגיע לבעלזא שש הרה"ק רבי יהושע לקראתו, ברם החסידים לא היתה דעתם נוחה מזה, שהרי מתחילה היסס ברוחו לקבל עליו מרותו, ואמר להם הרה"ק מבעלזא: הרי כמה ויכוחים היו לנו מסביב ירושה של טאכאק פישקע של אבי הקדוש, וכי מה על דומם השתוקק כל אחד שיפול בחלקו, כ"ש בצומת, וכ"ש בחי, ומכ"ש במדריגת^{החסידי} 'מדבר' מירושתו של האבא!!^{פו}.

בתוך עמי אנכי יושבת

הרה"ק רבי יעקב משה היה רגיל להסתופף תמידין בסדרן בצל הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, והיה לו קביעות לשהות בצילו בכל שבת מברכים, פעם בימות החורף, בדרכו לבעלזא לשבת מברכים, ניתך גשם עז ארצה, וכל הדרכים מלאות היו בוץ ורפש, בחשכת הלילה הגיע לעיירה אחת, הוא פנה לפונדק המקומי שהיה בבעלותו של יהודי, והחל לדפוק על דלתו למען יפתחו לו, ברצותו לגות שם עד אור הבוקר, בעל הפונדק היה אדם קשה ולא רצה להטריד את שינתו, לזאת עשה א"ע כאילו אינו שומע, והמשיך את שינתו, בלית ברירה נאלץ רבי יעקב משה להמשיך את דרכו באפילת הלילה, כאשר בחוץ יורד גשם חזק.

לאחר השבת כאשר חזר רבי יעקב בדרכו חזרה לביתו, סר לאותה עיירה, נכנס לפריץ הכפר ושאלו בכמה חוכר אצלו היהודי את הפונדק לשנה, בשמעו את המחיר הוסיף עליו עוד עשרים וחמשה רובל, וחכר את הפונדק על שמו למשך שנה תמימה.

רבים תמהו על מעשהו של רבי יעקב משה, היתכן לקפת פרנסתו של יהודי? בעל הפונדק נסע מיד לבעלזא, והסית את לבו לפני הרבי וביקש את התערבותו בענין, הרבי השיב לו שבעוד שלשה שבועות יבוא רבי יעקב משה אליו לשבת, בא גם אתה לשבת זו, ואז נשמע מפיו את פרטי הענין ואת טענותיו.

כאשר בשבת מברכין הבא הופיע רבי יעקב משה בבעלזא, נשאל ע"י הרבי על נמוקיו לעשות הצעד הזה. השיב רבי יעקב משה: בעצם אין ליהודי לדור בכפר, כי

פו. ס' י"ג אורות, (עמ' רלח-ט), ס' מפיהם ומפי כתבם (ח"ב, עמ' קכז-קכח).

פו. ס' הוד קדומים, (עמ' קכ).

יהודי צריך להתפלל במנין, לטבול במקוה וללמוד בבית המדרש, דברים שאי אפשר לקיימם בכפר, ברם יש ללמד עליהם זכות, שיש להם לגור בכפר, כדי שעוברי אורח יהודיים יוכלו לסור אליהם ללון שם ולהתפלל במקום, ולסעוד את לבם בארוחה כשרה כדת וכדין וכו', אבל אם יהודי גר בכפר ואינו פותח את דלתו ליהודי עובר אורח באמצע הלילה, מה יש לנו מזה שהוא גר בכפר, יהודי כזה צריך לגור בעיר, לזאת רציתי לאלצו להעתיק את דירתו לעיר.

[אחרון 20/08/2018]

כשמוע היהודי הכפרי את דבריו, התנצל את עצמו שבלילה ההוא יצאו מחנה ערלים שיכורים מביתו, ושמע אח"כ שדופקים על ביתו, וחשב בדעתו שבטח חזרו הערלים לשתות אצלו, לזאת לא פתח הדלת, ברם מעתה הנני מקבל עלי שאפתח את דלתי בכל עת ועונה. כשמוע רבי יעקב משה את דברי התנצלותו, ביטל את חכירת הפונדק על שמו, ושילם דמי ההפסד להפריץ^{סח}.

בית וועד לחכמים

סיפר החסיד המופלג ר' דוב בער אורטנער ז"ל^{סח} יליד היבניב, שהרה"ק רבי יעקב משה הקדיש את ביתו^ע בהיבניב לקלוז דחסידי בעלזא^{עא}, לימים נשרף הקלוז ובנוהו מחדש, ויבוא הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זצ"ל להניח אבן היסוד^{עב}.

וישם היה המנהג בעת סעודה שלישית, שבנוסף להזמירות שנאמרו לפי נוסח בעלזא, אמרו כמה זמירות בנוסח שלו, דהיינו "ידיד נפש", "קל מסתור", וכן "נשמת כל חי" פסוק בפסוק, הרה"ח רבי ירוחם רייטער ע"ה היה שר שם. פעם שבת בהיבניב הרה"ק רבי שמואל מסקאהל זצ"ל (בנו של הרה"ק רבי יהושע מבעלזא), וכשמעו שרים "אלה חמדה לבי", צעק ואמר: חס וחלילה! "א-לי חמדה לבי" עי.

אותיות פורחות באוויר

בסיום דברינו נביא עובדא מפליאה שמביא הגה"צ ר' פינחס חיים הלוי הורוויץ זצ"ל ראבדק"ק קאסוב בעל 'פתחא זוטא', משמיה דהרה"ק רבי יעקב משה זצ"ל, וז"ל עי:

סח. ס' אדמור"י בעלזא (ח"א עמ' רלד-רלה), ס' זכרון לקהלת היבניב (עמ' 94-95).

סמ. פעל הרבה בהצלח הרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל.

ע. כנראה היה זה אחר הסתלקות של רבינו, וקיבל מרותו של השר שלום מבעלזא זי"ע, והקדיש את ביתו, זה בית מדרשו של אביו בהיבניב לקלוז דחסידי בעלזא.

עא. ס' דבר חן (עמ' 154).

עב. קונטרס 'בחצרות קדש' (עמ' ט-י) מרשימות של הרה"ח ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל מהיבניב.

עג. ס' זכרון לקהלת היבניב (עמ' 96), ס' דובר חן (עמ' 154).

עד. ס' שרגא לאתוון, ערך בלי (עמ' יט-כ).

סיפר לי הרה"צ מברעזדאוויץ נ"י [זצ"ל] שסיפר לו אביו"ה הרה"צ ז"ל ששמע מחותנו הרב הקדוש ר' יוס'לע מדאמבראווא זצ"ל, ששמע מהרה"צ הר' יעקב משה מהיכנוב זצ"ל, שפעם אחת לקח הרב הקדוש [= השר שלום] מבעלזא זי"ע לביתו צורף אחד ונתן לו שיעשה לו כלי קודש, והוא בקדושתו הראה לו באיזה אופן יעשה, ופעם אחת בא רבינו הקדוש השר שלום זי"ע לביהמ"ד שלו והראה להת"ח היושבים שם מפורש בתרגום יונתן (בפ' תרומה או בפ' ויקהל) ששם מבואר באר היטב איך היה הכלים שבמקדש, והראה להם שעפ"י אותן ציורים שמבואר בתרגום יונתן כן ממש צוה על הצורף לעשות את כלי הקודש, כן הראה רבינו זצ"ל להם בהחומש עם התרגום יונתן שהביא עמו לביהמ"ד להראות להם, וכולם ראו בעיניהם דברי התרגום יונתן, ואח"כ לקח רבינו זי"ע החומש והלך בחזרה לביתו.

אח"כ הרה"צ הר' יעקב משה זצ"ל לביהמ"ד וסיפרו לו כל המעשה, והיה מתעגם על מה שלא היה אז בבית המדרש, ועכ"ז ביקש לראות התרגום יונתן, ולקחו החומש וחפשו בחיפוש אחר חיפוש ולא מצאו שום אות בשום מקום בתרגום יונתן מזה, ודבר פלא"ה הוא.

עה. הוא הרה"ק רבי ברוך מברעזדאוויץ זצ"ל, נולד בק"ק דאמבראווא, ביום ח' אדר ב' תרכ"ד, לאביו הרה"ק רבי מאיר מגלאגוב זצ"ל, נשא את בת הרה"ק רבי מנחם מענדל מזידיטשוב זצ"ל. מתחילה כיהן כאבדק"ק בריזדאוויץ, ואח"כ קבע את בית מדרשו בק"ק קאלאמייא, ובאחרית שנותיו בק"ק סאמאש-איוואר, ושרת שמה בקודש עד עת פטירתו ביום א' דר"ח טבת תרצ"ו, ושם מנו"כ.

עו. הוא הרה"ק רבי מאיר מגלאגוב זצ"ל, נולד בק"ק ראפשיץ ביום ד' חשוון תק"צ, לאביו הרה"ק רבי מנחם מענדל מגלאגוב זצ"ל.

עז. בס' שיח צדיקים (כת"י) מהרה"צ ר' שלום גרשון אונגער שליט"א מצרף לזה מה שסיפר לו הרה"ח ר' אהרן ברוך ענגלענדער ז"ל, שסיפר הרה"ק משינאווא זי"ע, שהרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע הראה להרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע דברי רש"י בדברי הימים, ואח"כ לא מצא הרה"ק מבעלזא את דברי רש"י, ואמר: אז עס איז דא רש"י מיט טור וואס מען ווייזט נאר פאר די צדיקים.

עוד סיפר הנ"ל שהראה פעם הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע לחסיד אחד קטע בס' מלא הרועים, הכותב שיש ענין להתפלל תפילת מנחה בזמן מאוחר, ואח"כ חיפש החסיד בס' מלא הרועים ולא מצאו.